

Soru: *Bir hadis-i şerifte, “Her kim inanarak ve karşılığını sırf Allah’tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, onun geçmiş günahları bağışlanır.” buyrulurken “imanen ve’htisaben” kaydı konuluyor. Bu ifadeyi nasıl anlamalıyız?*

Cevap: Rasûl-ü Ekrem Efendimiz (aleyhi ekmelüttehâyâ) “Men sâme Ramadâne î mânen ve’htisâben gufira lehu ma tekaddeme min zenbihi” buyurmuş; Ramazan’la gelen berekete tam inanan, ihlas ve samimiyetle oruç tutup bu mübarek ayı ibadet ü taatle değerlendiren ve sevabını da yalnızca Allah’tan bekleyen mü’minlerin geçmişte işledikleri günahlarının affedileceğini müjdelemiştir.

“İmanen” kelimesi, inanılması gerekli olan her şeye ve oruçla alâkalı dinî hükümlere kalbden inanmayı; orucun farz olduğuna, karşılığında büyük mükafat bulunduğuna ve her şeyden öte rıza-yı ilahiye bir vesile teşkil ettiğine hiç tereddüde düşmeksizin iman etmeyi vurgulamaktadır.

Evet, biz Allah’ın kullarıyız; Allah da bizim ma’budumuzdur. Ubudiyet düşüncesiyle O’na karşı yaptığımız ibadetler ve salih ameller O’nun hakkı, bizim de vazife ve sorumluluğumuzdur. Oruç da, O’nun emri ve bizim görevimizdir. O, ibadetlerimizden her zaman haberdârdır ve yaptığımız her şeyi bilmektedir. Cenâb-ı Hakk’ın görüp bildiği o amellerimiz, mevsimi gelince nemalanmış olarak geriye dönecektir. Ayrıca, ellerimizi O’na kaldırdığımızda, bir kudsî hadiste dendiği gibi; “O eller boş olarak aşağıya düşmeyecektir.”

Cenâb-ı Hakk’a karşı teveccüh ederken ve O’na yalvarıp yakarırken, her şeyden evvel O’nun kullarını gördüğüne, duaları işittiğine ve istekleri yerine getirecek güce sahip bulunduğuna tam inanmak lazımdır. Yoksa inanmadan el açmak, “Verirse verir, vermezse vermez” gibi bir manaya gelir ki, bunun bir saygısızlık olduğu ve öyle birinin çağrısına icâbet edilmeyeceği bellidir. O, lütfuyla, keremiyle, rahmetinin gazabının önünde olmasıyla ve merhametinin enginliğiyle öylelerine de verirse verir; biz “vermez” diye kestirip atamayız. Fakat, O’nun duaları kabul etmesinin vesilesi evvela O’na gönülden inanmaktır. İnanacaksın ki, samimiyetle ellerini kaldırdığın zaman Allah onları boş çevirmez, yüzünü kara çıkartmaz, seni mahcup etmez; aksine, o kapıya bir daha yönelmene vesile olacak şekilde lütuflarda bulunur. İşte, “imanen” kaydı böyle bir inanmayı ifade etmektedir.

“İhtisap” kelimesi de sevabın Allah’tan beklenmesi manasına gelmektedir; dünyevî beklentilere girmeme, sadece Allah’ın hoşnutluğunu gözetme ve mükâfâtı O’nun rahmetinden umma demektir. Hayır işlerinde ve ibadetlerde ihlas ve samimiyete aykırı hiçbir husus olmamalı; riya ve süm’alara girilmemelidir. Hiçbir amel insanların takdir ve teveccühlerine bina edilmemeli; her şey Allah için yapılmalı ve beklentiler de hep Allah’tan olmalıdır. O beklentilerde de yine himmet âlî tutulmalı; yani, yapılan işler dünyevî faydalara bağlanmamalıdır. Gerçi, Sahabe anlayışıyla, ayakkabımızın bağını bile kaybetsek biz onu da Allah’tan istemeliyiz.. arkasında olduğumuz her konuda gayret etmeli, iradenin hakkını vermeli ama neticede her şeyi Mevlâ-yı Müteâl’den dilemeliyiz. Ancak, kulluğumuzu Cenâb-ı Hakk’a sunarken, O’nun Ma’bud, bizim de kul olduğumuzu hiç hatırdan çıkarmamalı; ubudiyetimizi sadece O’nun hakkı olduğu için yalnızca O’na tahsis etmeliyiz. Dolayısıyla, ibadetlerimizi ihtiyaç ve isteklerimize bağlamamalı, onları vazifemiz olduğu mülâhazasıyla eda etmeliyiz.

Haddizatında, Cenâb-ı Hak’tan bir şey isteme bizim zatî hakkımız değildir; O’nun lutfedip bize verdiği haklar türündendir. O öyle lütuflardır ki, o hakları Kendisine karşı kullanmamıza müsaade etmiş ve kullandırmıştır. Mesela, bir manada, “Siz Bana kullukta bulunun, ibadet ü taatinizi yerine getirin –ki bu sizin vazifenizdir– Ben de, öbür âlemde nimetlerimle sizi sevindireyim” demiş ve bir mukavele yaparak

bize bazı haklar vermiş; “Kulluğunuzu yaparsanız Benim üzerimde hakkınız olur” buyurmuştur. Demek ki, hakkı veren de, onu kullanma imkanı bahşeden de Allah’tır.

Yoksa, bizim mahiyetimizde ve rızık olarak bize verilen nimetlerde kaç paralık kendi sermayemiz var ki, herhangi bir hakkımız olsun! Evet, biz mebdeden müntehaaya kadar her şeyimizle O’na aidiz ve O’nun verdiği haklarımız olsa da her şeyden önce birer kuluz. Öyleyse, bir kula yaraşır şekilde hareket etmeli ve sadece Hâlıkımızın, Râzıkımızın ve Rabbimizin hoşnutluğunu dilemeli, ibadetlerimizi de bu niyetle yerine getirmeliyiz. İşte, “ihtisap” tabiri de bu hakikatlere bağlı kalarak, sadece Allah için oruç tutmak gerektiğini ve mükâfâtı O’ndan beklemenin lüzumunu belirtmektedir.

Soru: Bazı hadis-i şeriflerde, Ramazan ayı gelince “merede-i şeyâtîn”in zincire vurulduğu ifade ediliyor? “Merede-i şeyâtîn” ne demektir; onların zincire vurulmalarının tezahürleri nelerdir?

Cevap: Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) “Ramazan ayı girince Cennet kapıları açılır, Cehennem kapıları kapanır ve merede-i şeyâtîn zincire vurulur.” buyurmuştur. “Merede”, inatçılar, direnenler, saldırganlar demektir. Bu ifadeyle, şeytanların en azgınları, ipe-sapa gelmezleri, gözü dönmüşleri kastedilmektedir. Evet, bu mübarek ayda, “merede-i şeyâtîn” zincire vurulmaktadır.

Bununla beraber, Ramazan-ı şerifte de hatalar işlendiği, günahlara girildiği ve büyük yanlışlıklar yapıldığı bir gerçektir. Fakat, bu Kur’an ayında mü’minlerin elde ettiği büyük kâr düşünülüğünde ve şeytanın buna razı olmayacağı, adeta hırsından deliye döneceği ve insanları günahlara çekmek için bütün hilelerini kullanacağı göz önünde bulundurulduğunda merede-i şeyâtîn elinin-kolunun bağlanmış olduğu anlaşılabacaktır.

Şüphesiz, Ramazan’da yapılan ibadetler çok önemlidir. Cenâb-ı Allah oruç hakkında “Oruç Bana ait bir ibadettir; onu Nefsime izafe ediyorum. Mükâfatını da Ben vereceğim.” buyurmaktadır. Bu itibarla da onun genişliğini, derinliğini ve Hak indindeki değerini kavramak, ona bir kıymet takdir etmek mümkün değildir. Dolayısıyla, onun mükâfâtını vermeye Cenâb-ı Hak’tan başka kimsenin gücü yetmez. Allah Teâlâ, oruç sevabını bizzat takdir etmiş ve onu öbür âlemde bir sürpriz olarak verme vaadinde bulunmuştur. Bu sürpriz mükâfâtın en önemli vesilesine de “Çünkü oruç tutan kulum, yemesini-içmesini Benim için terk ediyor” sözüyle işaret buyurmuştur.

Bu kutlu zaman diliminde mü’minler oruç ibadetiyle beraber, teravih namazı da kılarlar. “O Ramazan ayı ki insanlara bir rehber olan, onları doğru yola götüren ve hakkı bâtıdan ayıran en açık, en parlak delilleri ihtiva eden Kur’ân o ayda indirildi.” (Bakara, 2/185) ilâhi beyanı gereğince Ramazan’ı tam bir Kur’an ayı olarak değerlendirir ve bol bol Kur’an okurlar. Aynı zamanda, gönülleri açılır, semahatle ve engin bir cömertlikle coşarlar; hayır ve hasenât hesabına bütün fırsatları değerlendirirler. Bir hadis-i şerifin ifadesiyle, “Rasûlullah insanların en cömerdi idi. Onun bu cömertliği Ramazan ayı girip de Cebrail aleyhisselamla bulunduğu zaman daha da artardı. Hazreti Cebrail Ramazan ayı çıkıncaya kadar her gece Peygamber Efendimiz’e gelip Kur’an’ı arz ederdi. O günlerde Allah Rasûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) insanlara rahmet getiren rûzgardan daha cömert olurdu.” Mü’minler de, Rehber-i Ekmel’e ittiba ederek, o günlerde daha bir cömertleşir; zekat, sadaka ve fıtır sadakası adı altında sürekli ihsanda bulunurlar. Dahası, bazıları, Ramazan ayının son on gününde itikafa girer ve kendilerini bütün bütün ibadete verirler.

İşte, böyle bir hayır yarışı karşısında şeytanın çileden çıkması onun tabiatının gereğidir. Zira o, insanoğluna düşmanlığını ifade ederken, “Zâtına kasem olsun, hepsini şirâzeden çıkaracağım!” demiş ve sürekli, ayakları kaydırma yolları arayıp durmuştur. Öyleyse, Ramazan’ın bereketi çıldırtır şeytanı ve

şeytanlaşan bir kısım habis ruhları. Bu büyük sevapları insanların ellerinden alabilmek için, onlar arasında çok hır-gür çıkarma hırsıyla kıvrandırır insî-cinnî şeytanları.

Ne ki, görüldüğü gibi, insanlar bu huzur ikliminde büyük ölçüde ramazanlaşıyor; daha dikkatli ve ahirete açık yaşıyorlar. Allah'ın izni ve inayetiyle, Ramazan'ı sükûnet içinde geçiriyor ve günahlardan biraz daha uzak kalıyorlar. Demek ki, merede-i şeyâtîn diyebileceğimiz o azgınlar gerçekten zincire vuruluyor. Bazı insî ve cinnî şeytanlar heva ve heves gibi yardımcıları vasıtasıyla tahribatlarına devam etmeye çalışsalar da, Cenâb-ı Hak, azgın şeytanların önünü tıkıyor ve onlara faaliyet izni vermiyor.